

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๒๙

สารธรรมในตน

พระเราไม่เหมือนฆราวาส ผิดกันทุกอย่าง แม้จะให้ชื่อว่ามีมนุษย์เหมือนกันก็ตาม แต่เพศของพระนี่เป็นเครื่องประกาศให้ทราบ ความเคลื่อนไหวทุกอาการนับแต่ภายในใจออกมา ต้องมีแบบมีฉบับมีกฎเกณฑ์ข้อบังคับเพื่อเหตุผลคืออรรถธรรม ตลอดถึงพระวินัย ล้วนแล้วแต่เป็นข้อบังคับเพื่อความเป็นพระโดยสมบูรณ์ พระของพระพุทธเจ้าคือพระสาวกอรหัตตอรหนต์ นี่ผิดกัน พระของเราเองมีแต่กิเลสเต็มหัวใจ ความมีกิเลสเต็มหัวใจก็คือความมีพิษภัยอยู่ในตัวของเราเอง จะแสดงความเป็นพิษเป็นภัยหรือเป็นเสนียดจัญไรที่เรียกว่าเวทิตขึ้นกับตัวเอง และระบาศาดกระจายไปต่อผู้ใด ก็ไม่มีใครจะทราบได้ ในกาลสถานที่และเวลาใด ๆ

ถ้าไม่มีความเข้มงวดกวดขันเพื่อการระมัดระวังอย่างแท้จริงแล้ว จะต้องเป็นไปดังที่ว่านี้โดยไม่อาจสงสัย เพราะสิ่งที่ เป็นพิษเป็นภัยอยู่ในใจไม่เคยอ่อนตัวโดยหลักธรรมชาติของมันเลย ส่วนธรรมนี้มีการอ่อนตัวได้ เมื่อยังไม่ถึงขั้นที่จะหมุนตัวไปเอง และถึงขั้นคงเส้นคงวา ต้องมีการอ่อนตัวลงได้เมื่อขาดการบำรุงรักษา ในขณะที่เดียวกันยังมีสิ่งที่คอยย่ำยีตีแหลกอยู่เสมอ คือข้าศึกของธรรมนั้นแล จะเป็นอะไรไปถ้าไม่ใช่กิเลส ตามภาษาธรรมท่านเปรียบหรือท่านบัญญัติเอาไว้

ในอริยาบถทั้งสี่ของพระจึงจะอยู่แบบโลกสงสารทั้งหลาย ที่หากฎหากเกณฑ์หาความแน่นอน หากจุดหมายปลายทางไม่ได้ อย่างนั้นไม่ได้ ต้องให้มีกฎเกณฑ์มีจุดหมายมีหลัก อยู่ภายในตัวเสมอ หลักธรรมชาติที่เป็นข้อยืนยันก็คือใจ ใจเป็นธรรมชาติที่รู้เสมอ แต่รู้โดยความถูกผลักดันจากสิ่งที่พาให้หลงอยู่เป็นประจำ จึงหาความรู้อันแน่นอนเป็นสัจเป็นจริง และเป็นสิ่งที่ให้ความอบอุ่นตายใจไม่ได้ แม้จะรู้ก็รู้ไปตามภาษาภาษาของที่อยู่ใต้อำนาจของสิ่งผลักดันให้เป็นไปนั้นแล

ฉะนั้นนักบวชเราจึงต้องพยายามเปลี่ยนความรู้สึกให้มีภูมิเกณฑ์ ด้วยความมีสตินี้แล ชื่อว่ามีภูมิเกณฑ์ เป็นความรู้สึกที่แน่นอน จะยังผลยังประโยชน์ให้เกิดขึ้นได้ด้วยความมีสติ คือความระลึกอยู่เสมอในผิติดุกติชั่วประการใดที่แสดงออกไปจากใจ หากไม่มีสติแล้ว ความรู้นั้นก็ไม่มี ความหมายที่จะให้เป็นประโยชน์ ก็เป็นเรื่องความรู้ลอย ๆ ไปเหมือนโลก ทั้งหลาย หรือความรู้ทั่ว ๆ ไปนั้นแล ของบุคคลที่ไม่เคยอบรมสั่งสอนหรือฝึกทรมานตน ด้วยศีลด้วยธรรม

นักบวชเราเป็นอย่างนั้นแล้ว เลวกว่าความเป็นของประชาชนและความรู้ใด ๆ เสียอีก เพราะก้าวเข้ามาสู่ความเป็นผู้มีหลักเกณฑ์ ความเป็นผู้มีสาระอันสำคัญคือธรรมแล้ว ต้องมีธรรมประจำใจอยู่เสมอ อย่างน้อยมีสติระลึกรู้ คือสตินี้เป็นเครื่องพุงความรู้ให้เด่นมาเป็น สาระสำหรับตน ถ้าไม่มีสติ ความรู้นั้นก็เร่ ๆ ร่อน ๆ เราดูซิไส้เดือนมันคืบคลานไปนั้น มัน ไม่มีความรู้ยังงี้ มันมี แต่ความรู้ไส้เดือนเป็นยังงี้ มีความหมายอะไรบ้างไหม นั้นเรารู้ซิ นั้นละความรู้ที่ไร้สาระ คือสติสาระ ปัญญาสาระ ก็เรียกว่าไร้สาระธรรมนั่นเอง ความรู้นั้นมี

จิตวิญญาณนี้เป็นธรรมชาติที่รู้ แต่รู้โดยความเป็นสามัญธรรมดาที่มีสิ่งไม่ดีครอบ ครองหรือครอบงำอยู่ จึงหาสาระอะไรไม่ได้ นี่เราก้าวเข้ามาสู่ความเป็นนักบวช และ ประพฤติปฏิบัติ จึงต้องพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงความรู้ความเห็นของตนให้เป็นไปตาม อรรถตามธรรม ซึ่งจะเป็นสาระแก่นสารแก่ตนโดยลำดับ จนกระทั่งถึงเป็นหลักอันสำคัญ ภายในจิตใจ

สติฟังซิเป็นเรื่องเล็กน้อยเมื่อไร และปัญญา นั้นอันดับต่อไปก็คือปัญญา ความ พากเพียรก็เพียรด้วยความมีสติ อันดับต่อไปก็เพียรด้วยความมีปัญญาเป็นเครื่องกำกับ เพียรไม่มีสติไม่เรียกว่าเพียร เพียรปราศจากปัญญาไม่เรียกว่าเพียร เพียรต้องมีสติเพียร ต้องมีปัญญา อดทนต้องมีสติต้องมีปัญญา ไม่ใช่อดเฉย ๆ ทนเฉย ๆ เรื่องของความ เพียรเป็นเช่นนี้ หรือเรื่องของการบำเพ็ญตนเป็นเช่นนี้

ติดกับกิจการงานทั้งหลายอยู่มากทีเดียว เช่นอย่างเราทำอะไร หรือเราเดินตาม ธรรมดา สติไม่ต้องไปเกี่ยวข้องกับการก้าวเดิน การก้าวเดินก็เป็นไปได้ธรรมดา แต่การ

ประกอบความพากเพียรทางด้านจิตใจ เพื่อจะแก้หรือถอดถอนกิเลสนี้ ต้องมีสติเป็นเครื่องกำกับ นอกจากนั้นก็ยังมีปัญญาเป็นคู่เคียงกันไป จึงจัดว่าเป็นผู้มีความเพียร

ความรู้เฉย ๆ ไม่มีสติกำกับก็ไม่ผิดอะไรกับความรู้ทั่ว ๆ ไปไร้ผลไร้ประโยชน์ ความรู้ที่มีสติจึงเรียกว่าความรู้ที่มีความเพียร เช่นอย่างนักบวชเราที่เขาให้ชื่อให้นาม แม้นตนเองก็ยังไม่รู้สีกว่าเป็นพระกรรมฐาน ดังที่โลกเขานิยมใช้ชื่อนี้ แล้วเป็นอย่างไบบ้างความเพียรของพวกเรานั้น

มาอยู่ที่นี่หลายปีหลายเดือน บางองค์ตั้งหลาย ๆ ปีก็มี ทั้งเก่าทั้งใหม่สับปนกันไปนี้ สารระแค้นสารที่ได้จากการอบรมเพราะการมาอยู่ที่นี่มีอะไรบ้างเป็นหลักใจ นี้ละความขาดสติ ความขาดความสนใจ เป็นความชินชา กลายเป็นหน้าด้านไป สารระสำคัญที่ควรจะได้ไม่ได้ ควรจะถึงไม่ถึง

ธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นของที่มีฤทธิ์มีเดช ควรแก่การปราบปรามกิเลสให้สิ้นซากไปจากใจได้ แต่ถ้ามาอยู่กับโมฆภิกษุแล้วก็ไม่ได้เกิดประโยชน์อะไร ธรรมก็สักแต่ว่าธรรม ไม่เป็นพิษเป็นภัยอะไรต่อสิ่งที่เป็นข้าศึก นอกจากสิ่งที่เป็นข้าศึกนั้นแสดงพิษภัยได้อย่างเต็มที่เต็มฐานเต็มอำนาจของตนเท่านั้น แล้วเราหวังพึ่งอะไรในการปฏิบัติของเราเมื่อเป็นดังที่กล่าวมานี้

วันนี้ก็เป็นเช่นนี้ แล้ววันหน้าจะเป็นเช่นไร ถ้าไม่เป็นไปตามนิสัยดังที่เคยเป็นอยู่นี้เท่านั้น เพราะนั่นเป็นแต่เพียงมืดกับแจ่ม หลัใหญ่เป็นอยู่กับตัวกับใจของเราเท่านั้น ถ้าเราฝึกจิตนี้ไม่ได้แล้ว ก็กี่ปีกี่ถล่มตายทิ้งเปล่า ๆ ไม่เกิดสาระอะไรขึ้นมาเลย

เราอย่าคอยว่าจิตดวงนี้จะหลุดพ้นไปได้โดยหลักธรรมชาติของมัน เพราะความพอดัวในการอยู่ในวิภวสงสารนี้เสียนานแสนนานแล้วจนอึดตัว แล้วหลุดพ้นไปได้ด้วยความอึดตัวในสมมุติ ในกิเลสตัณหาอาสวะทั้งหลายนี้ เราอย่าไปหวัง ไม่เคยมีพระพุทธเจ้าพระองค์ใดมาตรัสไว้อย่างนั้น นอกจากจะทำให้กิเลสมันหวานคองลงไปเท่านั้น เขี่ยลงเขี่ยก็ไม่อยากยอมลง ปล่อยให้สับให้ย่ำจนแหลกเลยลาบไปก็ยังไม่อยากจะลงจากเขียงเท่านั้น นี้ละจิตประเภทนี้เป็นจิตที่ชินชาหน้าด้าน อยู่บนเขียงไม่ยอมลง ถ้าเป็นเนื้อก็เนื้ออยู่บนเขียงไม่

ยอมลง นี่ละจิตประเภทของผู้เป็นเช่นนี้ก็เหมือนกัน

เราอย่าคอยว่าจิตจะหลุดพ้นจากกิเลสตัณหาอาสวะ เพราะความปล่อยไปตามยถากรรม อยู่ไป กินไปนอนไป บวชไปหลายปีหลายเดือนหลายพรรษา นอกจากเป็นความหน้าด้านขึ้นโดยลำดับลำดับ หาคความพากเพียรไม่ได้เลย และมีความฝักใฝ่ใส่ใจต่อความชั่วช้าลามกทั้งหลายเท่านั้น ไม่มีความสนใจที่จะประพฤติปฏิบัติตนเพื่อความถอดถอนกิเลสแล้วกิเลสตัวใดที่จะมีความเบื่อหน่ายต่อจิตดวงนี้เราก็มิเคยเห็นเหมือนกัน และจิตดวงนี้ จะมีความเบื่อหน่ายต่อกิเลสตัณหา โดยไม่ต้องใช้ความพินิจพิจารณาและชำระสะสาง ก็ไม่มีอีกเหมือนกัน

ด้วยเหตุนี้ศาสนาจึงมีเพื่อชำระสะสาง พระพุทธเจ้าจึงมี เช่นเดียวกับโรค โรคบางประเภทเกิดแล้วมันหายของมันได้ เช่น โรคหวัดถ้าไม่มีโรคแทรก แต่นี้มันไม่ใช่โรคหวัดนะซิ โรคกิเลสฝังใจเป็นโรคหวัดเมื่อไร มันโรคจะทำให้คนตายจมอยู่ในวัฏสงสารนี้ โดยหาประมาณไม่ได้เลยว่กัปกี่กัลป์ ไม่มีความอึดพอ ไม่มีต้นไม่มีปลาย

ตามหลักธรรมท่านสอนไว้อย่างนั้น หาด้นหาปลายไม่ได้ หมุนกันไปหมุนกันมาเช่นเดียวกับมดแดงโตชอบดั่งนั้นแล โตไปโตมา โตอยู่ของเก่าเข้าใจว่าเป็นของใหม่เรื่อย ไม่มีความอึดพอ หาทางออกไม่ได้ พร้อมกับความไม่สนใจที่จะออกเลย มันเป็นเช่นนั้นเรื่องของกิเลสจูงหัวใจสัตว์จูงหัวใจใครก็ตาม

เราอย่าไปคุ่นเคยกับกิเลสว่าจะจูงออก ให้หลุดพ้นจากทุกข์เข้าสู่พระนิพพาน กิเลสหมดทั้งโคตรทั้งแซ่ไม่เคยเห็นพระนิพพาน มันจะจูงเราไปที่ไหน นอกจากจูงสัตว์ทั้งหลายลงในนรกจมไปจมมาอยู่ที่นี่ เกิดในภพนั้นภพนี้ ซึ่งอยู่ในอำนาจของมันตลอดเวลาเท่านั้นจะไปไหนหาทางไปไม่ได้ แล้วเราจะหวังอะไรทุกวันนี้ อะไรวิเศษ

เกิดมานี้ก็ปีก็เดือน จนกระทั่งได้มาบวชเป็นพระ เราเห็นอันใดเป็นสิ่งที่วิเศษวิโสยิ่งกว่าอรรถกถาธรรม เอ้า มองไปซิ มองไปไหนก็รูป รูปอะไรนั้น แนะ ฟังเสียง เสียงอะไร มันวิเศษวิโสอะไร ตาใคร หูใคร จมูก ลิ้น กายของใคร ก็สัมผัสสัมพันธ์กับสิ่งเหล่านี้ทั้งนั้นทั่วโลกดินแดน ใครได้รับความวิเศษวิโสกับสิ่งเหล่านี้พอที่จะตื่น ฟุ้งเพื่อเห่อเหิม หรือลืมน

เนื้อลืมหิ้วไปตามสิ่งเหล่านี้ จนกระทั่งไม่รู้จักยับยั้งซึ่งหัวใจตนบ้างเลยได้ว่ารายได้รายเสียเป็น
 ยังไง

การสัมผัสสัมพันธ์กับโลกธาตุอันสมมุติ นับแต่ชั้นของเราเป็นต้นไป ถึงชั้นภายนอก
 สิ่งภายนอกนี้มานานแสนนานจนปานนี้ อะไรที่พอให้เราได้รับความวิเศษวิโส ที่จะทำ
 เกิดความดูดดื่มและเป็นสุขสมใจเราบ้างมีไหมเท่าที่ผ่านมานี้ มีแต่สิ่งที่จะทำให้ผิดหวัง ๆ
 ทั้งนั้น คว่าอะไรมาก็หลุดมือ ๆ ใครเป็นคนสมหวังในโลกนี้ ที่เกี่ยวข้องกับสมมุติทั้งหลาย
 ดังที่กล่าวมาเหล่านี้ มีใครเป็นคนสมหวังบ้างเห็นไหม ถ้าหากเป็นที่สมหวังแล้ว ธรรมก็ไม่
 เป็นของวิเศษอะไรเลย โลกนี้อยู่ในนี้ก็พออยู่พอกินพอเป็นพอไปแล้ว ไม่จำเป็นจะต้อง
 เสาะแสวงหาธรรม ซึ่งเป็นความสุขความเจริญและวิเศษวิโสอันใดเลย โลกนี้ก็วิเศษพอแล้ว

เดี๋ยวนี้ที่เราว่าเราไม่มีความอิมพอกก็เพราะเรื่องถูกหลอกต่างหาก ของกิเลสที่อยู่ในหัว
 ใจ มันไม่ทำความอิมพอกให้แก่ผู้ใด และใครก็ไม่มี ความอิมพอกในมัน เพราะเราเ็งเราไม่ทัน
 กลมคายของมัน มันอยู่ปากคอก ปากคอกอะไร มันก็อยู่ที่ตรงปากตาเรานั้นแหละถ้าว่าปาก
 นะ ปากตาปากหูนั้น จิตคิดแยบออกมาก็ออกแล้ว กิเลสออกมาพร้อมแล้ว นั่นละปากคอก
 ใหญ่คือจิต กิเลสอยู่ที่นั่น อะไร ๆ มันทำงานเสียหายหมด ๆ กว้านเอามาเสียหายหมด เราไม่ทัน
 มันเลย นี่กลของมันเป็นอย่างนั้น

ถ้าไม่ฝึกธรรมขึ้นมาเพื่อเป็นคู่แข่งกันแล้ว เอารสชาติของมันที่เคยเป็นที่เคยสัมผัส
 สัมพันธ์มาแล้ว และรสชาติแห่งธรรมที่เราผลิตขึ้นมาด้วยความพากเพียรของเรามีสมาธิ
 ธรรมเป็นต้น มาเป็นคู่แข่งกันแล้ว เราจะไม่ทันเรื่องราวรสชาติของกิเลสและกลอุบายของกิเลส
 นี้ตลอดไปเลย ไม่มีที่จะรู้ตัวได้ถ้าไม่ผลิตธรรมขึ้นมาเป็นคู่แข่ง

รสชาติของธรรมเป็นอย่างไรให้ใครส ให้ได้รับรสชาติของธรรม นับแต่สมาธิธรรมขึ้น
 ไป นั่นละจะเริ่มเห็นเหตุเห็นผลกันไปโดยลำดับ หากจิตหาความสงบร่มเย็นไม่ได้แล้วก็
 มีที่รู้สึกรู้ตัว จะหลงตลอดเวลาอยู่อย่างนี้ไม่ว่าอริยาบถใด แล้วหาสาระอะไรได้ไหม ไม่มี
 จุดที่หมายอันใดเลย อยู่ไป ๆ วันหนึ่ง ๆ

เวลาอยู่ อยู่ที่นี่ใจก็หาหลักเกณฑ์ไม่ได้ และวันพรุ่งนี้ก็จะเหมือนกัน ในชาตินี้ก็เป็น

อย่างนี้ ชาตินี้เราตื่นอะไร เอาความวิเศษวิโสมาจากอะไร จากชาตินี้ก็เพื่อการเปลี่ยนแปลงในความเกิดแก่เจ็บตายนี้เท่านั้น ไม่ได้เปลี่ยนแปลงเพื่อความเป็นศีลเป็นธรรมเพื่อความหลุดพ้น เราจะเอาความวิเศษวิโสอะไรมาจากความเกิดความตายนี้

ชาติปี ทุกขา ชราปี ทุกขา มรณมุขี ทุกข์ ท่านก็บอกไว้ชัด ๆ อยู่แล้ว มันวิเศษวิโสอะไร เรื่องการเกิดการตายเป็นความทุกข์ความทรมานของสัตว์โลกโดยทั่วไป ไม่มีสัตว์ตัวใดที่ได้รับความสุขความสบายเพราะความเกิดความตายนี้เลย เรายังเห็นความวิเศษวิโสจากอะไรอีก ที่ความเกิดความตายผลิตให้เราเห็นอยู่ที่นี่ มีความวิเศษวิโสอันใด

สติปัญญาที่มีคิดซึ่ ปฏิบัติเพื่ออะไรถ้าไม่เพื่อความคิดความรู้ความเห็น อันเป็นหลักใหญ่ที่จะแกกเลสอาสวะไปโดยลำดับลำดับ วันหนึ่ง ๆ หากจุดที่หมายไม่ได้เลยทำอย่างไรผู้ปฏิบัติ การเสาะแสวงหาอรรถาธรรม ไม่มีครูมีอาจารย์เป็นผู้คอยแนะนำสั่งสอนนั้นก็ป็นอีกสถานหนึ่ง อันนี้เราก็เห็นใจ เพราะครูอาจารย์ผู้แนะนำสั่งสอนโดยอรรถโดยธรรม ด้วยความถูกต้องแม่นยำนี้เป็นของสำคัญมาก เช่นเดียวกับหอมเถื่อนกับหอมที่โลกยอมรับกัน มันต่างกัน หรือหอมเถื่อนกับหอมปริญญาต่างกัน

ในระยะหรือในสมัยนี้ก็ดูไม่บกพร่องครูบาอาจารย์ผู้แนะนำสั่งสอน ยกตัวอย่างตั้งแต่หลวงปู่มั่นลงมาโดยลำดับลำดับ ตำรับตำราเราก็ได้เห็น ถ้าจะเอาจริงเอาจัง และครูบาอาจารย์ที่แนะนำสั่งสอนเราก็ได้ยินได้ฟังว่าเป็นที่แน่ใจ แต่ตัวเราเองเป็นยังงี้ถึงไม่ได้เรื่องได้ราว ถ้าหากเป็นไปตามที่ท่านสอนนั้นจะผิดไปไหน นอกจากไม่เอาไหนเสียเท่านั้นมันถึงไม่ได้เรื่องได้ราว

คิดดูซิวันหนึ่ง ๆ มีอะไรแปลกต่างบ้าง เรื่องของโลกมันก็หมุนเป็นกงจักรอยู่อย่างนี้ มาเป็นกับเป็นกลับแล้ว ตื่นลมตื่นแล้งไปอะไร ใครอยู่ในโลกนี้ก็ซุลมุนวุ่นวายกันอยู่อย่างนี้ เราเห็นไหม มีเกาะโดดดอนใดที่จะให้อยู่เป็นสุขสงบเย็นใจได้มีที่ไหน ในบุคคลผู้ใด ในฐานะหรือชาติชั้นวรรณะใดมีไหม ถ้าไม่มีธรรมเป็นเครื่องอบอุ่นอยู่ในจิตใจแล้ว ใครจะหาหลักเกณฑ์ที่ไหนก็หาไปเถอะ...ไม่มี หลักธรรมชาติเป็นอย่างนี้

ที่อะไร ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ หรือแร่ธาตุต่าง ๆ มีอยู่ถมไป เหล่านี้พาใครให้วิเศษวิ

โสมิ่ไหม มันติดอันนี้ทั้งนั้นแหละทุกวันนี้ และตั้งแต่กับไหนดก็ไปไหนก็ติดอยู่อย่างนี้ และ ยิ่งผลิตขึ้นมา ๆ หลอก หลอกไปหมด แล้วเราก็เอามาหลอกเราอีกหลอกกัน ไปที่ไหนมีแต่ หลอก หลอกไปหมด แล้วเราก็เอามาหลอกเราอีก หาของจริงไม่ได้มีแต่ของหลอก เพลิน กันไป ๆ เลยเป็นบ้ากันไปหมดทั้งชาวบ้านชาววัด

วัตถุเป็นของสำคัญมากนะ เดี่ยวนี้ยิ่งออกหน้าออกตา อะไรอะอะต้องเอาอันนี้ขึ้นหน้า ขึ้นตา ออกหน้าออกตา พระเลยเป็นบ้าไปด้วยวัตถุนี้ละนะ ธรรมไม่มีครองใจ ไม่สัมผัส สัมผัสธรรม พอที่จะให้เกิดความกระหึ่มยืมย่องในใจ มีแต่เรื่องของโลกก็บั้นตายไปยัง ัน มีแต่ความหิวความกระหาย ความกระวนกระวาย มีแต่ความหวัง หวัง ๆ ๆ ไม่ได้มี อะไรสนองความหวังนั้นเลย เรายังไม่รู้หรือ เรายังไม่ได้คิดอยู่หรือ เรายังไม่บวกลบคุณ หารบ้างหรือ ความเป็นในใจของเรามันเป็นอยู่อย่างนี้

ธรรมยังเข้าไปมากน้อยก็รู้อย่างนี้ละ เพียงสมาธิธรรมเท่านั้นก็เย็นใจแล้ว เนะ และ ปัญญาที่ยังลงไปด้วยแล้ว ก็ยิ่งเห็นความขาดไปแห่งอารมณ์หรือกิเลสทั้งหลายโดยลำดับ ลำตา

นี่ก็ได้เทศน์เต็มสติกำลังความสามารถแล้วกับหมู่กับเพื่อน ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับผมนี้ เป็นเวลาตั้ง ๓๐ กว่าปีแล้ว ก็ได้เทศน์เต็มเม็ดเต็มหน่วยเรื่อยมา เต็มสติกำลังความ สามารถ แต่ผลที่จะปรากฏให้บ้างมันไม่ค่อยมีหรือไม่มีนี่ซิทำไม สอนก็สอนอย่างเต็มเม็ด เต็มหน่วย และไม่สงสัยในการสอนเสียด้วย ผมไม่สงสัยผมพูดตรง ๆ เพราะเจ้าของไม่ สงสัยในเจ้าของ ทั้งเหตุที่ดำเนินมาแล้วผิดถูกประการใด ก็ผ่านมาด้วยความมีเหตุมีผล เป็นความจดจำของเจ้าของ เป็นครูเป็นอาจารย์มาโดยลำดับทั้งผิดทั้งถูก ในการ ตะเกียกตะกายหรือดำเนินมา

จนกระทั่งได้รับเสกสรรว่าเป็นครูเป็นอาจารย์ของหมู่ของคณะ มาทุกวันนี้ก็ไม่มีอะไรที่ จะสงสัย ทั้งเหตุทั้งผล ได้นำมาชี้แจงแสดงบอกหมู่เพื่อนทุกแห่งทุกมุมเต็มกำลังความ สามารถของตน มันก็น่าจะยึดได้นะ แต่ทำไมยึดไม่ได้ วิธีการหนักเบาเล็กน้อยในการ ประกอบความพากเพียร หรือการต่อสู้กับกิเลสก็ได้เล่าให้ฟังหมด

ผู้ปฏิบัติต้องสังเกตจริตนิสัยของตน จะเอาแต่ความสะดวกสบายเข้าไปว่า ไปทำงาน กับกิเลส ความสะดวกสบายเป็นเรื่องของกิเลส เราจะเอาความสะดวกสบายไปสู่กับกิเลสได้ ยังไง นอกจากนอนจมเท่านั้น กิเลสมันชอบสบาย อยู่ไปกินไปวันหนึ่ง ๆ เพลิดเพลินรื่นเริง บันเทิงไป ทิวโหยไปตลอดหาความอึดพอมิได้ แล้วก็ยังไม่เข็ดหลาบ

ธรรมมีความอึดพอ ไม่อยากได้ แนะ ไม่อยากสนใจ ทำงื่บอกรแล้ว แม้แต่ขั้นสมาธิก็ มีความอึด พออึดตัว ขณะที่จิตสงบตัวลงไปแล้วอึด นั้นเห็นไหม เห็นชัดเจน อึดอารมณ์ทั้ง หลาย ไม่อยากยุ่งอยากเหิงวุ่นวายกับอะไร ออกจากนั้นก็ก้าวเข้าทางด้านปัญญา

อ้าว จับลงไปชิตตรงไหน อนิจจัง ทุกขัง อนตตา มันเป็นไฟอยู่ภายในกายในใจของเราทั้ง นั้น เอาสติปัญญาจับลงไป ๆ พัดลงไปชิมันก็รู้เอง เพราะความจริงมีอยู่อย่างเต็มตัว ไม่ว่าจะ เป็นรูป เป็นเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ และรอบหัวใจเรา มีแต่สิ่งเหล่านี้ทั้งนั้น สติ ปัญญารอบลงไป จับลงไป ทำไมจะไม่เข้าใจ เมื่อเข้าใจตรงไหน ๆ มันก็ขาดออกไป ๆ และ สิ่งที่มากดถ่วงจิตใจก็เบาบางลงไปโดยลำดับ จนกระทั่งถึงขาดออกหมดไม่มีอะไรเหลือมัน ก็รู้ที่อยู่ทีใจ แนะ

ก็ธรรมะเหล่านี้เป็นธรรมะทีสุด ๆ ร้อน ๆ ซึ่งผู้ปฏิบัติจะพึงรู้ทีใจของตนเองด้วยกันทั้ง นั้น ท่านก็บอกรแล้วว่า ปจจุตต์ เวทิตพุโพ หนึ่ง และ สนุกิฏฐิโก หนึ่ง บอกรใคร ก็บอกรผู้ ปฏิบัตินั่นแหละ ธรรมนี้ไกลอยู่ที่ไหน มีไกลทีไหน มีสูงมีต่ำทีไหน มีอยู่ที่หัวใจ มีว่าครีว่า ล้าสมัยทีไหน มีอยู่ที่หัวใจนี้ เอลงไปตรงนี้ชิตผู้ปฏิบัติ

นี่เหลวไหลไป ๆ มากีมาก มาสับปนกันแล้วเลยยุ่งไปหมด หาหลักหาเกณฑ์ไมได้ ผู้ เก่าก็เป็นอีกแบบหนึ่ง ผู้ผูใหม่ก็เป็นอีกแบบหนึ่ง มาใหม่เป็นอีกแบบหนึ่ง และมีตั้งแต่ แบบทีนำทุเรศนะชิต จะทำยังงิผู้ปกครอง

เรื่องกิเลสมันออกได้ง่ายทีสุดนะก็บอกรแล้ว มันเร็วทีสุดไม่มีอะไรเร็วเกินกิเลสก็บอกร แล้ว เราตามมันไม่ทันนะ ถ้าไมดูทีหัวใจตลอดเวลาตามไม่ทัน เราจะไปตื่นแต่เงาทีมันออก ไปวาดภาพอยู่ข้างนอก เป็นบักกับมันอยู่ทีนั้น หาความรู้ตัวไมได้เลย นี่จึงลำบากอยู่มากนะ การปฏิบัติธรรม

เวลาจิตมันหยาบอยู่ด้วยสิ่งที่หยาบ ความเพียรก็ต้องให้หนักมือ นั่นหลักเกณฑ์เป็น
 อย่างนั้น ถ้าความเพียรไม่หนักมือก็ไม่สมเหตุผลผลกับสิ่งที่มันหยาบ ซึ่งมีน้ำหนักมากกว่า
 ความเพียร ความเพียรต้องได้หนัก ต้องหาอุบายพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอในเรื่อง
 ความพากเพียร อิริยาบถต่าง ๆ พลิกตัวอยู่เรื่อย ๆ ไม่ยั้งงันไม่ทัน เราจะเอาแต่ว่าสักแต่ว่า
 ทำ ๆ ตามเวล่ำเวลาอะไร หรือมีโครงการอย่างนั้นอย่างนี้ มันไม่ได้เรื่องอย่างนั้น

ต้องดูหัวใจเจ้าของซี ไปหาโครงการโครงการมาจากไหน ก็เลสไม่เห็นมีโครงการ มัน
 เป็นกิเลสตลอดเวลา ทำงานอยู่บนหัวใจเราตลอดมา เราทำงานอยู่ด้วยสติ ปัญญา ศรัทธา
 ความเพียร ในหัวใจเราตลอดไปไม่ได้หรอก มันทำไมจะทำไม่ได้ กิเลสมันยังทำได้ ธรรมทำ
 ไม่ได้พระพุทธเจ้าบริสุทธิ์ได้ยังไง เมื่อพระพุทธเจ้าทำได้ สาวกทำได้ บริสุทธิ์ได้ เราทำไม
 จะทำไม่ได้ บริสุทธิ์ไม่ได้ละ เอามาสอนเจ้าของซี

สิ่งที่ท่านสอนไว้ล้วนแล้วแต่ท่านเป็นไปได้แล้วทั้งนั้น ได้ผลมาหมดแล้วจึงได้นำมา
 สอนพวกเรา เช่นอย่างท่านสอนว่า สมาธิ ปัญญา แนะ อันนี้ละหลักใหญ่ ท่านได้ฝึกมาแล้ว
 จงจิตเป็นสมาธิ จิตพระพุทธเจ้าเป็นสมาธิก่อนผู้อื่นผู้ใด ไปปลบล้างได้ยังไงว่าศาสนานี้ไม่มี
 สมาธิและปัญญา พระพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็นก่อนผู้ใด แล้วจะไปปลบล้างได้ยังไงว่าศาสนานี้
 ไม่สอนคนให้ฉลาด ไม่มีปัญญา

วิมุตติหลุดพ้น พระพุทธเจ้าทรงรู้ทรงเห็นก่อนใครทั้งหมด จะปลบล้างได้ยังไงว่าศาสนา
 นี้ไม่มีมรรคผลนิพพาน ก็เต็มไปด้วยมรรคผลนิพพานในศาสนานี้ และยื่นเข้ามาหาตัวของ
 เราผู้นำมาปฏิบัติ ก็เต็มไปด้วยมรรคผลนิพพาน ในตัวของเราผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมของ
 พระพุทธเจ้า นี่หายไปไหน ขาดไปไหน ไกลอยู่ที่ไหน ครีที่ไหน ล้ำสมัยที่ไหน ถ้าไม่ถูกตัด
 จากกิเลสเท่านั้น มันตัมมานานแล้วนะนี่นะ

เหมือนอย่างเรื่องเกิดเรื่องตายก็เหมือนกัน เกิดแล้วตายเล่า ๆ ทุกดวงวิญญาณ เป็น
 อยู่ยังจีตตลอดทั่วโลกดินแดน หาความว่างจากความเกิดความตายของสัตว์ไม่ได้เลย มันยัง
 หลอกมันยังตัมสัตว์ทั้งหลายว่าตายแล้วสูญได้อีกเห็นไหม แล้วเราเิ่งขนาดไหนดูซิ เหล่านี้มี
 แต่เรื่องเกิดทั้งนั้นเต็มแผ่นดินอยู่เต็มโลกเต็มสงสารอยู่เต็ม เกิดมาจากความมี เอาความมี

มาเกิด ความสูญเอามาเกิดไม่ได้ มันเอาของมีอยู่มาเกิด

ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ไม่มีเอามาเกิดได้ยังไง ใจมี...ใจไม่มีมันจะเอาเป็นเชื้อ มันจะพาให้ท่องเที่ยวได้ยังไง เชื้อจะเข้าไปอาศัยใจพาท่องเที่ยวได้ยังไง นี่มันมีอยู่ ๆ มีอยู่ตลอดนะ ยิ่งงั้นก็ยิ่งหลง หลับหูหลับตาเชื่อมั่นตายแล้วสูญ ๆ ดูซิโง่งขนาดไหนจิตใจมนุษย์เรา

เราว่ามนุษย์เรานี่แหละ สัตว์มันไม่รู้ภาษาอะไร ไม่ควรแก้อรรถแก่ธรรมอะไร ไม่ต้องเอาเข้ามาในบัญญัติ มนุษย์เราอยู่ในบัญญัติที่ควรจะรู้จะเห็น จึงว่ามันโง่งจะตายไป ไม่ดูหัวใจเจ้าของบ้างเลย ธรรมท่านสอนบ้าง ๆ น่าจะเอาธรรมนั้นเข้ามาส่องมาดูก็ไม่ยอมมาดู ให้แต่กิเลสเหี้ยมบ้าทำลายตลอดเวลา มันโง่โง่ไปตลอด นี่ละเกิดมานี้ไม่รู้ก็กัปกัปกัลป์ให้เห็นอยู่ชั้ด ๆ อย่างนี้ ยิ่งว่าสูญว่าสูญไปได้ มันโง่งขนาดไหนมนุษย์เรา

ตัวเกิดก็เห็นอยู่ในตัวของเรานี้ ในตัวนี้ไม่บกพร่องอะไร สำเร็จมาจากความเกิด ดิน น้ำ ลม ไฟ ปรากฏขึ้นมาเห็นไหม จิตที่รู้ ๆ ก็รู้ขณะนี้เห็นไหม และยังได้ปฏิบัติทางด้านจิตตภาวนา ให้มันเห็นเป็นไปตามหลักที่พระพุทธเจ้าทรงสอนจริง ๆ ด้วยแล้ว หาที่สงสัยไม่ได้เลย นอกจากสลัดสังเวชไปโดยลำดับลำดับท่านนั้นนั่นละ

อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจยา วิญญาณํ แหมละเอี้ยดมาก ซึ่งมากที่สุดก็เดียวชยี่หัวกิเลสชั้ด ๆ ไปเลย ตัวกิเลส หัวกิเลส ตัวที่พาให้เกิด ตัวที่ชักจูงจิตวิญญาณ ลากจิตวิญญาณของสัตว์แต่ละดวง ๆ ให้เกิดให้ตาย ๆ อยู่ตลอดทุกดวงวิญญาณ อวิชชาปจฺจยา นี้กระเทือนหมดสามแดนโลกธาตุ กระเทือน อวิชชาปจฺจยา ของจิตแต่ละดวง ๆ นี้ วิญญาณแต่ละดวงของสัตว์ นี่มันชั้ดขนาดนั้นนะ

เอาลงไปพิจารณาลงไป อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา ถึงขั้นปัญญาแล้วกล้าสามารถแล้วปิดไม่อยู่ ทะลุไปหมดเลย นี่ละพระพุทธเจ้าทรงรู้อย่างนี้เอง แต่ก่อนไม่ทรงรู้ไม่ทรงเห็น เพราะความรู้ยังไม่กระจ่างแจ้ง พอ ญาณ อุกุปาทิ ปญญา อุกุปาทิ วิชชา อุกุปาทิ อาโลโก อุกุปาทิ ได้กระจ่างแจ้งขึ้นมาเท่านั้นละ กิเลสพังไปหมดเลยไม่มีอะไรเหลือ นั่นละที่นี้ทรงเอานี่ละมาแสดง พระองค์ทรงเป็นก่อนแล้วจึงได้นำมาแสดง ทั้งเรื่องของกิเลสทั้งเรื่องอวิชชาต้นเหตุที่พาให้เกิดให้ตาย ทั้งเรื่องวิมุตติหลุดพ้น ที่ท่านว่าในอวิชชานั้นแหละว่า นิโร

โธ โหติ นั้น อวิชชาขยเตวว อเสสสิราคานิโรธา สงฺขารนิโรโธ เป็นต้น จนกระทั่งถึง นิโรโธ โหติ นั้น

ที่แรก อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา เรื่อยไปก่อนจน สมุทโย โหติ อันนี้เป็นเชื้ออันสำคัญ ที่สืบทอดต่อแขนงกันไป เอเวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนุสฺส, สมุทโย โหติ คือล้วนแล้ว แต่สมุทฺยทั้งนั้นละ ที่กล่าวมาตั้งแต่ต้นอวิชชาจนกระทั่งถึงนี้ ความหมายว่าอย่างนั้น แปลออกมา ที่นี้พอ อวิชชาขยเตวว อเสสสิราคานิโรธา สงฺขารนิโรโธ จนกระทั่ง เอเวเมตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนุสฺส, นิโรโธ โหติ ทั้งหมดนี้เป็นภาคนิโรธ ดับกิเลสตัณหาอวิชชาโดยสิ้นเชิงนะ คือเอามาทั้งต้นเหตุพาให้สัตว์เกิด เอามาทั้งผลแห่งความหลุดพ้นจากกิเลสโดยประการทั้งปวง มาแสดงให้พวกเราฟัง

อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา จึงไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย มีอยู่ในหัวใจของทุกดวงนี้ละ แล้วทำไมมันจะสูญไปไหน เชื้อมันพาให้เกิดเห็นอยู่ชัด ๆ ถ้าหากปฏิบัติให้เห็นแล้วปฏิบัติไยยังงี้ ก็จิตรู้อยู่เห็นอยู่นี้ ของไม่มีรู้ไยยังงี้ ของไม่มีเห็นไยยังงี้ นี่ไม่ปฏิบัติ หลับตาเชื่อ อวิชชาจุมกฺขาตไปนะ มันก็เป็นอย่างนั้นซิ มันจะถูกจุมกไปอีกก็กัปกัปกัปกัไม่รู้ ว่าตายแล้วสูญ ๆ ตัวนั้นแหละตัวที่ถูกจุมไปที่ว่าสูญ ๆ มันไม่สูญนี่นะ มันจุมไปตลอด เกิดตาย ๆ ภพน้อยภพใหญ่ไม่มีสิ้นสุดได้เลย

ตามหลักธรรมท่านกล่าวไว้ว่าไม่มีต้นมีปลาย ก็คืออวิชชาจุมกสัตว์ เรื่องของอวิชชาไม่มีต้นไม่มีปลาย ท่านเทียบเหมือนมดแดงไต่ขอบดั่ง จุมกสัตว์ไปให้หลงอยู่ยงั้นตลอด ของเก่ามาแล้วก็ครั้งก็หนก็จำไม่ได้ ลืมไปหมด ไม่เห็น เหมือนจุมคนตาบอดนี้ละ จุมไปไหนก็จุมไปเถอะ ถ้าไม่บอกเท่านั้นมันจะไปรู้ไยยังงี้ว่าเป็นของเก่าของใหม่ จุมไปไหนก็ร้อยก็พันครั้งของเก่านั้นก็ไม่มีทางรู้ได้คนตาบอด

อันนี้ก็เหมือนกัน หัวใจถ้าลงบอดด้วยอำนาจของอวิชชาปิดบังแล้วก็เป็นการนองเดียวกัน มาเกิดก็ภพก็ชาติก็กัปกัปกัปกั ของเก่าของใหม่ซ้ำแล้วซ้ำเล่าไม่รู้ ก็หมื่นก็แสนก็ล้านครั้งที่ซ้ำไปซ้ำมามันก็ไม่รู้มันก็จำไม่ได้ เพราะฉะนั้นกิเลสมันถึงครอบหัวเอาอีกว่าตายแล้วสูญ นั้นเห็นใหม่ ถ้าสูญแล้วกิเลสอยู่กับอะไร เมื่อจิตใจทุกดวงก็สูญไปแล้ว กิเลสมีอำนาจมาแผ่

ฟังพานอยู่ยงใจทุกวันนี้ มาแผ่รัศมีอยู่บนหัวใจของสัตว์โลกได้ยังไง ถ้าหากว่าจิตใจของ สัตว์โลกก็สูญแล้ว ก็เลสอยู่ได้กับอะไรมันถึงไม่สูญ

ก็ใจไม่สูญ ก็เลสก็อาศัยที่ใจไม่สูญ เช่นเดียวกับสนิมที่เกิดขึ้นจากเหล็กนั้นละซิ ไม่มี เหล็กสนิมเกิดขึ้นได้ยังไง มันเกิดขึ้นจากเหล็ก กัดเหล็กนั้นให้สึกให้กร่อนไป นี่ก็เลสเกิดขึ้นจากใจ ทำลายใจให้เดือดร้อนวุ่นวายให้ทุกข์ แต่ไม่ฉิบหายใจดวงนี้นะ ผิดกันตรงนี้เท่า นั้นเอง มันจึงสัตว์จึงอยู่อย่างนี้

อ้าว ปฏิบัติเข้าไปถ้าท่านทั้งหลายอยากรู้ เอาซิปัญญามี หลักที่จะฆ่ากิเลสจริง ๆ อารูธ ที่จะฆ่ากิเลสจริง ๆ สติกับปัญญาสำคัญมากทีเดียว เป็นเยี่ยม ห่างจากนี้ไม่ได้เลย ปราศจากนี้ไม่ได้ สติกับปัญญานี้หมุนตัวเป็นเกลียว ๆ อย่างที่ท่านว่าภาวนามยปัญญา จน กลายเป็นมหาสติมหาปัญญา ไปจากภาวนามยปัญญาที่พระพุทธเจ้าทรงสอนแล้ว

นี่พระพุทธเจ้าทรงรู้แล้ว ภาวนามยปัญญาก็ทรงรู้แล้ว มหาสติมหาปัญญาก็ทรงเป็นมา แล้ว วิมุตติหลุดพ้นก็ทรงเป็นมาแล้ว อวิชชาปัจจุยา สงฺขารา พระองค์ก็เป็นนักเกิดแก่เจ็บ ตายมาแล้ว จนกระทั่งถึง สมุทโย โหติ พระองค์เป็นหมดแล้ว แล้วที่นี้ย้อนกลับอีกว่า อวิชชาสิ้นซากไปโดยลำดับลำดับไม่มีอะไรเหลือเลย พระองค์ก็เป็นมาแล้ว และนำเรื่องนี้มา สอนพวกเรา นำเรื่องความมีความเป็นความจริงนี้มาสอน ไม่ได้้นำความสูญมาสอนเรา ทำไมเราจึงไปเชื่อกิเลสว่าสูญ ๆ ไปหมด นี่ละกองทุกข์ที่สัตว์ทั้งหลายนี้ตายกันอยู่ เพราะ ความหลงกลมายาของกิเลส ไม่ได้ยอมฟังเสียงธรรมพระพุทธเจ้าที่เป็นของจริงนี้เลย เราทั้งหลายฟังให้ถึงใจซิ นี่พูดอย่างถึงใจนะ เคยโดนกันมาอยู่แล้วนี่

เราสู้กับอันนี้มาพอแล้ว ไม่ใช่เอามาพูดอย่างปาว ๆ ไม่ใช่ว่านำเรื่องพระพุทธเจ้ามา พูด อันนั้นเป็นหลักฐานอันใหญ่ที่พระพุทธเจ้าทรงเป็นมาแล้ว และหลักฐานอันใหญ่ที่ สำคัญ อันที่เป็นคู่เป็นพยานกัน เรียกว่า สนฺทิฏฐิโก เราต้องปฏิบัติซิ ให้มันรู้มันเห็นอย่างนี้ ซิ นี่พูดอย่างอาจหาญไม่สะทกสะท้านเพราะเป็นความจริงอย่างนี้

ในข้อนี้เราก็ก็นับพระพุทธเจ้าเป็นศาสดาพระองค์เดียวเท่านั้น สอนโลกได้ทั้งสาม โลก ทำไมจึงสอนโลกได้ทั้งสามโลกละ คนอื่นใครสอนได้มีไหม ก็เพราะความรู้ความ

สามารถของพระองค์ที่ทรงเห็นประจักษ์พระทัยนั่นเอง เห็นอยู่ ๆ รู้อยู่ ๆ นี่นะ ๆ

ทำไมจะไม่อาจหาญ เห็นอยู่รู้อยู่นี้ นี่เห็นไหม ๆ นอกจากคนตาบอดไม่เห็น ท่านตาดีท่านเห็น ท่านชี้ให้ดู ๆ นี่เห็นไหม ๆ เหมือนกับว่าอยู่ในฝ่ามือนี้ ดูซิ ๆ อยู่ในฝ่ามือนี้ ผู้ตาดีก็หยิบได้เห็นได้ตามท่าน ดังที่ว่า อุคฆฏิคฺคณฺณ วิปจิตฺตณฺณ เนยยะ นี้พวกเหล่านี้รู้ได้เห็นได้เป็นลำดับลำดับ พวกนี้มีเหตุมาตามพระองค์

พวก ปทปรมะ มันก็หมดทำ ยอมให้กิเลสลากจุมกไป ขาดไปเรื่อย ๆ ไม่มีสิ้นสุดแหละ แต่ว่าตายแล้วสูญ ๆ อยู่อย่างนี้ตลอดไป แล้วก็ลากพวกที่ตายแล้วสูญนี้แหละ ให้ไปเป็นทุกข์ทรมานอยู่ตลอดเวลา เพราะความจริงมันไม่สูญนี้ พระพุทธเจ้าทรงรู้หมดแล้วในเรื่องเหล่านี้

อย่างที่ว่าปัญญา ๆ อย่างที่ผมพูดตะกี้ี้ เรายอมรับ ถึงขั้นเป็นของธรรมผู้ปฏิบัติ ทำไมจะไม่เชื่อพระพุทธเจ้า สด ๆ ร้อน ๆ มันเป็นอยู่ในหัวใจเรานี้ เป็นในหัวใจพระพุทธเจ้าฉันใด ก็เป็นในหัวใจเราฉันนั้น แน่ะ เรื่องฆ่ากิเลสก็เหมือนกัน ถึงระยะที่สติปัญญามีพอตัวแล้วเป็นอย่างที่ว่านี่จริง ๆ อยู่ไหนก็อยู่เถอะในอิริยาบถทั้งสี่ จะไม่มีปัญหาอะไรเลยมาก็ดมาขวาง กิเลสตัวใดปรากฏขึ้นมาพั้ง ๆ หมด ถ้าลงสติปัญญานี้ได้เกิดขึ้นมาแล้วโดยหลักธรรมชาติ โดยอัตโนมัติของตัวเอง เพราะอำนาจของสติปัญญาขั้นนี้มีพอแล้วเป็นเอง ไม่ต้องมาฝึกมาอบรม นี่ขั้นเป็นเองเป็นอย่างนั้น

ขั้นที่ยังลุ่มลุกคลุกคลานก็เหมือนอย่างเรา ๆ ท่าน ๆ ทั้งหลายที่ปฏิบัติอยู่นี้แล เอาเกือบเป็นเกือบตายก็ให้มันเหยียบเอา ๆ อยู่นั่น เหมือนกลิ้งครกขึ้นบนจอมปลวก กลิ้งไปมันกลิ้งทับหัวเราต่อหน้าต่อตา เพราะเราไม่มีกำลังสามารถต้านทานมันไว้ได้ นี่กิเลสซึ่งเป็นเหมือนครกก็เหมือนกัน เวลามีอำนาจมากมันกลิ้งทับเราอย่างนั้นเหมือนกัน

ผมเคยเป็นมาแล้วทั้งนั้น ไม่ใช่เอามาคุยอวดหมู่เพื่อนนะ ผมพูดไปตามความจริง บางทีน้ำตาร่วง กัดฟันเมื่อไรกูจะได้เอามึงสักทีนะ ถึงขนาดนั้นนะ นี่ละที่ยกตัวอย่าง อย่างคราวที่ว่าจิตเสื่อม นั้นแหละเราได้เห็นประจักษ์ตัวทีเดียว จิตเข้าได้บ้างไม่ได้บ้าง แต่ก่อนเข้าได้สนิท ๆ เหมือนหินนะ เวลานั้นเป็น จิตเป็นสมาธิแน่นเหมือนหิน สุดท้ายก็มา

เสื่อมเพราะความไม่รอบคอบของตัวเอง ไม่รู้จักวิธีรักษาตั้งที่กล่าวมาแล้วนั้นแหละ

ที่นี่เสื่อมไปแล้วตีต้อนขึ้นมาไม่ได้ มันกลับตัวไม่ได้ เจริญขึ้นแล้วเสื่อมลง ๆ มีแต่
 เคียดแต่แค้น เหมือนกับว่าสู้เสียด้วยกำปั้นนั่นเอง เคียดก็เคียดแค้นก็แค้น เคียดแค้นให้
 เสื่อ แต่เวลาสู้สู้มันไม่ได้ เรามีกำปั้น มันมีเล็บมีเขี้ยว มันกัดเอา ๆ ตะปบเอาเลือดสาด ๆ
 เรามีแต่กำปั้นสู้มันไม่ได้ แต่แค้น เคียดแค้น พอขึ้นหัวมันได้แล้วเอาเลย เอาอีกแล้วที่นี้
 เทียบเข้าอีกเป็นข้ออุปมาหนึ่ง เหมือนกับช้างเมื่อขึ้นตะพองมันได้แล้วขอกระหน่ำลงไปเลย

เราจึงได้เชื่อเรื่องพระโคธิกะ ท่านเจริญญาณมาถึงห้าหนหกหน เสื่อมแล้วเจริญ เสื่อม
 แล้วเจริญ ครั้งที่หกดูว่ายังงั้นนะถ้าจำไม่ผิด แต่ทำนี้แน่แล้ว ครั้งที่หกยังมีสงสัยอยู่หน่อย
 พระโคธิกะนี้มีในประวัติในธรรมบท ซึ่งเป็นหลักสูตรการเรียนของเปรียญ ๓ ประโยคนั้น
 นะ พระโคธิกะนี้ท่านเจริญสมาธิสมาบัติเจริญแล้วเสื่อม ๆ ถึงห้าหน จนกระทั่งถึงจะ
 มาตัวตาย นั้นพิจารณาซิ เราไม่ต้องเอาไปมากกว่านั้นหรอก เราบอกจนถึงจะมาตัวตายนี้ก็
 ถึงจุดอันสมบูรณ์แล้ว

เราเป็นอย่างนั้นจริง ๆ เวลามันเสื่อมลงไปความเคียดแค้นนี้แหลม...ทุกข์ ทุกข์แสน
 สาหัส ไม่มีอะไรทุกข์ยิ่งกว่าในหัวใจเรานะ ไม่มีอะไรทุกข์ยิ่งกว่าสมาธิเสื่อม แต่ก่อนไม่ได้
 สมาธิ จิตไม่เป็นสมาธิ ก็เทียบกันได้กับคนที่เขาหาเข้ากินเย็นนั้นแหละ เขาไม่เคยมีเงิน
 หมิ่นเงินแสนเงินล้าน เขาจะเอาอะไรมาเสียใจเพราะความลุ่มจมของเงินหมิ่นเงินแสนเงิน
 ล้านเล่า เขาหาเข้ากินเย็นเขาสบายกว่าคนมีเงินแสนเงินล้านที่ลุ่มจมไปด้วยเหตุการณ์อันใด
 อันหนึ่ง ผู้นั้นจะร้อนมากที่สุด นี่ก็เหมือนกัน คนที่ไม่เคยเจอสมาธิก็จะเอาอะไรมาเดือด
 ร้อน นี่เคยเจอเคยเป็นมาแล้ว

เวลาจิตเสื่อมนี้แหลม..ร้อนเป็นฟินเป็นไฟ อยู่ไหนหาความสะตวกสบายไม่ได้ แต่ดี
 อย่างหนึ่งที่นำชมก็คือว่าไม่ถอย จะเอาให้ได้ ๆ เคียดแค้น เคียดแค้นเพื่อสู้ จนกระทั่งถึง
 จิตได้เข้าสู่ภาวะเดิมแล้วไม่เสื่อม นั่นละที่นี้ะเอากันอย่างหนักเลย ในชีวิตของผมหรือใน
 การปฏิบัติของผม ก็มีพรรษาที่ว่านั่นละ คือ พรรษา ๙ กับพรรษา ๑๐ เอากันอย่างหนัก
 มากทีเดียว พอสมาธิได้ที่แล้วก็ได้บอกกับตัวเองพูดกับตัวเองเลยทีเดียว ภายในจิตใจนี้

แหละ ไม่ได้พูดออกมาออกปากบ้าง ๆ แป้ง ๆ อะไร ได้ตัดสติใจกับตัวเอง เรียกว่าทำ
ความเข้าใจกับเราว่า ถ้าจิตของเราได้เสื่อมคราวนี้แล้วเราต้องตายเท่านั้น เป็นอย่างอื่นไป
ไม่ได้ นู่นนะฟังซิ นี่จะทำให้เชื่อพระโคธิกะนะ มันจะตายแน่ ๆ ไม่ทราบว่าจะตายด้วยแบบ
ไหนผมก็ไม่รู้นะ แต่จะเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ถ้าลงได้เสื่อมคราวนี้

เพราะฉะนั้นเวลาจิตได้ก้าวเข้าสู่ความปกติของมัน มันไม่เสื่อมแล้ว จึงเอากันใหญ่เลย
ที่นี่ กระทบใหญ่เลย จะเป็นจะตายก็ เอ้าตาย แต่จิตนี้เสื่อมไม่ได้ ๆ มันก็เหมือนกับนัก
โทษครูโทษ ผู้ต้องหาครูโทษถูกบีบบังคับกันตลอดมา จิตมันจะคิดไปไหน นั่น ที่นี้เวลานั้น
ได้ตลอดหามรุ่งหามค่ำ ก็เพราะอันนี้เองพาให้ผมเป็นไปได้นะ นิ่งหามรุ่งหามค่ำตลอดรุ่ง
ๆ ไม่รู้ก็คืน ๆ แต่ไม่ได้ติดกันดังที่เคยเล่าให้ฟังนั้นนะ นี่เพราะความเคียดแค้น

เคียดแค้นในทางธรรมจะเป็นอะไรไป เคียดแค้นทางโลกเป็นกิเลส เคียดแค้นด้วย
อรรถด้วยธรรมเป็นธรรม ไม่นั่นไม่ทันกิเลส กำลังของจิตด้านธรรมะไม่มีสู้กิเลสไม่ได้ กิเลส
มีกำลังธรรมะไม่มีกำลังสู้กันไม่ได้ ความเคียดแค้นของกิเลสมาแบบหนึ่ง ความเคียดแค้น
ของธรรมเป็นอีกแบบหนึ่ง ผ่ากิเลส นั่น มันแก้กันอย่างนี้ เช่นว่ามรรคแก้สมุทัยชะล้าง
สมุทัยเป็นอย่างนี้ ธรรมะแก้กิเลสแก้กันอย่างนี้ ให้ท่านทั้งหลายเข้าใจนะ นี่พูดด้วยความแน่ใจ
ทีเดียว ไม่ได้มีความสงสัยในการปฏิบัติของตัวเอง เพราะได้ผ่านมาแล้วเป็นอย่างนี้

ถึงเวลาจิตมีกำลังเอากันอย่างขนาดนั้น นิ่งจนกันพองจะว่าไง พองก็พองมันไม่ได้สน
ใจนี่นะจะว่าอะไรไป ฟัดกันเสียจน...ความฉลาดแหลมคมในขณะที่มันจนตรอกจนมุมมัน
จะเป็นจะตายจริง ๆ ไม่มีทางออก มันช่วยตัวเองก็เห็นชัด ๆ โอ้โฮ คนเรานี้ไม่ได้โง่อยู่
ตลอดไปนะ นั่นมันก็รู้ในเวลานั้นเอง ถึงคราวจนตรอกจนมุมแล้วมันช่วยตัวเองได้ เพราะ
เราก็ได้ช่วยตัวเองมาอย่างนั้นจริง ๆ นี่

ไม่เคยเห็นความอัศจรรย์ของสติปัญญาที่จะไปได้อย่างรวดเร็ว หมุนตัวเป็นเกลียวไป
อย่างรวดเร็วขนาดนั้นเราก็ไม่เคยเห็น เห็นนี้แล้ว ได้เห็นเสียแล้ว จิตที่ถูกสติปัญญาหว่าน
ล้อมรักษาไว้อย่างดี ลงถึงชั้นอัศจรรย์ ก็ได้เห็นแล้วในเวลาที่นั่งตลอดรุ่ง ๆ ได้เห็นชัดเจน
ๆ มาโดยลำดับ นั่นเป็นเรื่องฝังใจ ๆ นี่พูดถึงเรื่องความเคียดแค้นให้กิเลสเป็นอย่างนั้นนะ

พอหลังจากนั้นไปแล้วก็เป็นทางด้านปัญญา เอ้า ทีนี้ปัญญาอันนี้ไม่ต้องได้บังคับถึงขนาดนั้นที่นี้ละ อันนี้เป็นปัญญาประเภทหนึ่งที่จะเอากันอย่างผาดโผน นี่ในชีวิตของเราไม่เคยเห็น ก็ได้เห็นเสียแล้วในตัวของตัวเอง จากนั้นพอถึงขั้นที่สติปัญญาก้าวเป็นน้ำซับน้ำซึมหรือเป็นน้ำไหลริน หรือโจนลงมาจากภูเขาโน่น มันก็เห็นแล้ว ไม่มีเวล่ำเวลา

นี่ละที่ว่ากิเลสอยู่ไหนอยู่เถอะที่นี้ สติปัญญาก้าวเดินแล้ว เรียกว่ากองทัพธรรม สติธรรม ปัญญาธรรม วิริยธรรม อุตสาหธรรม ทุกอย่างกลมกลืนเป็นเกลียวเดียวกันแล้วพุ่ง ๆ เลย นี่จึงเรียกว่า ภาวนามยปัญญา หนุนกันไป ๆ จนกระทั่งเป็นมหาสติมหาปัญญา ตั้งแต่ตื่นขึ้นมาจนกระทั่งถึงหลับ ขณะไหนะจิตนี้ได้ผลออกไปมีไหม ไม่มี นุ่มฟังซิ ไม่มี ๆ ถึงขั้นมันเป็นยังงั้น ทีนี้กิเลสตัวไหนจะไหลหน้าออกมา มีแต่ค้นหากิเลสโดยถ่ายเดียว ที่จะให้กลัวกิเลสเกิดกิเลสไม่มี มีแต่เอาให้เจอ ๆ เจอตัวไหนฟังเลย ๆ นั้น

จนกระทั่งไม่มีอะไรเหลือภายในใจมันก็รู้นี้จะว่าไง มันราบหมดไม่มีอะไรเหลือเลย ขาดสะบั้นไปหมดระหว่างจิตกับโลกธาตุที่เคยสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน จนกระทั่งเกาะไม่ออกหรือค้นหาไม่เจอ อะไรเป็นจิต อะไรเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่งไม่เจอเลยมันก็จะว่าไป ขาดสะบั้นจากกันเห็นชัดเจนแล้ว ไม่เชื่อพระพุทธเจ้าจะเชื่อใคร

ใครเป็นคนสอนไว้ธรรมเหล่านี้ ใครเป็นคนรู้มาก่อนแล้วถ้าไม่ใช่พระพุทธเจ้า นี่เรารู้จากใคร จากคำสอนพระพุทธเจ้า แน่ ๆ ทำไมมันจะไม่ยอมรับพระพุทธเจ้า พระสาวกอรหัตอรหันต์ทั้งหลาย แล้วไกลที่ไหน พระพุทธเจ้ากับสาวกทั้งหลายไกลที่ไหน ท่านอยู่ในความจริงคือสังฆธรรมนี้ด้วยกันทั้งนั้น

เวลานี้สังฆธรรมมีไหมพวกเรา หรือพวกพระปลอมเทรอ ไม่มีหรือสังฆธรรม ทุกข์คืออะไร มีไหม บิพไหมหัวใจเรา เอาตรงหัวใจไม่ต้องออกมาร่างกาย สมุทัยเป็นยังงัย มันดินรนอะไรบ้างเดี๋ยวนี้ สมุทัยมีไหม สติปัญญาอยู่ที่ไหนเอามาแก้กันซิ ฟาดกันลงไปให้มันแหลกดูซิ นี่สังฆธรรมอยู่ที่นี้

ตรงนี้ละตรงที่จะเชื่อพระพุทธเจ้า เชื่อพระธรรม พระสงฆ์ เชื่อธรรมทั้งหลาย จะเชื่อที่ตรงนี้ สังฆธรรมเป็นที่ผลิตความวิเศษขึ้นมา พระพุทธเจ้าวิเศษขึ้นด้วยอำนาจแห่งอริยสัจ ๔

สาวกอรหัตตอรหันต์ทั้งหลายวิเศษจากอริยสัจ ๔ เป็นเครื่องผลิต แนะ เอาลงไปชิมันจะรู้อเอง
ไม่ต้องถามใครละ เห็นอย่างชัดเจนภายในตัวของเราเองสงสัยอะไร นี่ถึงขั้นที่จะรู้มันรู้จริง
ๆ อย่างนั้นจะว่าไง

จึงได้กล่าวพูดว่าศาสนานี้สด ๆ ร้อน ๆ นะ สด ๆ ร้อน ๆ นะ ไม่มีคำว่าโน้นว่านี่ ว่า
ไกลว่าไกลนะ อยู่ในวงปัจจุบันคือสังขารมในหัวใจของเราโดยเฉพา เอาลงไปให้มันรู้ซึ
เมื่อรู้เสียหมดแล้วที่นี้มาเทียบเรื่องหัวใจที่มีกิเลสมาตั้งเดิมตั้งแต่กาลไหน ๆ ก็ตาม จน
กระทั่งถึงวาระที่กิเลสได้พังลงจากใจแล้วมันต่างกันยังใจดวงนี้นะ แต่ก่อนใจดวงนี้เอง
เป็นยังงิ บัดนี้ใจดวงนี้เองเป็นยังงิ ไม่ต้องไปถามใครละ สาธุ พระพุทธเจ้าประทับอยู่ข้าง
หน้านี้ก็ตามไม่ทูลถาม ถามพระองค์ทำไม ความจริงพระองค์สอนไว้หมดทุกสิ่งทุกอย่าง
แล้วสงสัยที่ตรงไหน พระพุทธเจ้าบอกพร่องที่ตรงไหนการสอนสัตว์โลกนะ ถ้าไม่ใช่เราเป็นผู้
บกพร่องเอง มันก็ลงตรงนั้นซิจจะไปไหนวะ

นี่มันโมโหอะไรก็ดี ไม่ทราบว่ามีโหนี่เป็นกิเลสหรือไม่ก็ไม่ทราบ สอนหมู่สอนเพื่อน
สอนมาแทบล้มแทบตายมันไม่ได้หน้าได้หลังอะไรเลย สิ่งที่ไม่พึงปรารถนามันจะแสดง
ออกมาในสังขมของพระวัดป่าบ้านตาดนี่มันเป็นยังงิ สิ่งที่ไม่พึงปรารถนาที่สอนแทบล้มแทบ
ตายทำไมไม่ปรากฏ มันเป็นอะไร ไอ้สิ่งที่ไม่พึงปรารถนามันแสดงออกมาหาอะไร เวลานี้
มันจวนจะเป็นอย่างนั้นละนะ ออกจะแตก

การสอนหมู่สอนเพื่อนก็สอนมาเต็มเม็ดเต็มหน่วย สอนไม่ได้สงสัยนี่นะ ใครจะว่าบ้าง
ตามเถอะ เราอาจหาญเต็มที่ในการสอน สอนหมู่สอนเพื่อน ว่าเราได้สอนเต็มภูมิไม่ได้มี
อะไรลึกลับไว้เลย แล้วทำไมเวลาผลแสดงออกมาจึงไม่ปรากฏในสิ่งที่เราพึงหวังตามที่เรา
สอน มันมักจะแสดงเป็นเรื่องของกิเลสออกสนามมาทั้งนั้น ออกแนวรบมา คือมาขึ้นเวที
ต่อหน้าต่อตา ให้เห็นตำหุดำตาอยู่ที่นี่มันเป็นยังงิ มันจะไม่กระอักเลือดออกแล้วหรือผู้
สอนนั้นนะ ท่านทั้งหลายไม่ได้คิดบ้างเรอะเหล่านี้ะ สอนก็หมดภูมิแล้วผม สอนหมู่สอน
เพื่อนนะ

เราอยากพูดให้มันถึงใจไปอีกนั้นนะ

เมื่อเวลาพ่อแม่ครูอาจารย์มันมรณภาพ

กระเทือนไปหมดว้ายังไง สำหรับผู้ปฏิบัติต่ออรรถต่อธรรมเพื่อความสัตย์ความจริง สำหรับผมนี่เหมือนกับโลกธาตุกลมที่เดียวละ เพราะชาติที่ฟังผู้จะคอยแนะนำคอยบอกอยู่ตลอดเวลา เพราะจิตดวงนี้ไม่ฟังใคร เมื่อถึงขั้นหัวเลี้ยวหัวต่อแล้วมีท่านอาจารย์มั่นองค์เดียวนี้เท่านั้น พอกราบเรียนพับท่านใส่ที่เดียวดวงชาติสงบนั้นไปเลย นี่ทำไมจะไม่หวังฟังท่าน ลงเห็นผลประจักษ์ใจอยู่ขณะนั้นแล้ว

นี่ก็อยากจะให้หมู่เพื่อนได้เห็น เป็นยังไง ๆ มา เอ้า เรากล้าที่จะสอนได้เต็มกำลังความสามารถของเรา เพราะเราไม่สงสัยในการปฏิบัติมาตลอดถึงผล สอนหมู่เพื่อนสอนด้วยความแน่ใจ เราอยากพบอยากเห็นผลของหมู่เพื่อนที่ปฏิบัติมาเป็นยังไง ถ้าจะสอนไม่ได้จริง ๆ ก็ให้มันรู้นะซิ ว่าเรานี้หมดภูมิสอนไม่ได้ โห ลูกศิษย์นี้ภูมิเก่งกว่าเราเราสอนไม่ได้...ก็ให้เรารู้ แต่เดี๋ยวนี้มันยังไม่เห็นนี่นะ มันเห็นแต่เก่งของไม่เป็นที่นั่นนะซิ ไอ้ของไม่เป็นที่ละมันเก่ง ไอ้สิ่งที่เป็นที่ สิ่งที่เรามุ่งหมายที่อยากให้เป็นที่มันไม่เห็น มันไม่เก่งกว่าครู เราอยากให้มันเก่งตรงนี้นะ ให้เราได้ยอมรับว่า อ้อ หมดภูมิแล้ว สอนไม่ได้แล้ว นี่เก่งมากแล้ว เลยครูแล้ว มันไม่เห็นนี่เป็นยังไง

กองมหาสมบัติ ถ้าจะเทียบแล้วก็จะมီးอะไรเท่ากองมหาสมบัติที่อยู่ในใจ ทำไมจึงถูกมูตรถูกคูด คือกิเลสมันครอบเอาไว้หมดไม่มองดู มองไม่เห็นเลย นี่ชิมันแปลกเอามากนะ ธรรมพระพุทธเจ้าประกาศบ้าง ๆ ลงตรงนั้น ๆ เพื่อให้พังลงไป ๆ สิ่งที่ยอมปลอมมันปกคลุมหุ้มห่ออยู่นั้นนะ เราจะมองเห็นทองทั้งแท่งอยู่นั้นนะ แน่ะถ้าเทียบอุปมาเป็นอย่างนั้นอยู่นั้น ๆ ชี้ลง ๆ ตรงหัวใจนี้ไม่ชี้ไปไหนนะ

สังขารมแท้อยู่ที่ใจ ภายเหล่านี้เป็นสังขารนอกอันหนึ่ง เป็นเครื่องประกอบ เช่นอย่างชาติปี ทุกขา ชราปี ทุกขา นี่ก็เป็นสังขารแล้ว. ภาย มันเกี่ยวโยงกันแล้ว สุดท้ายก็ลงไปหาจิตตั้งที่ว่า อวิชชาปัจจุยา นั้นละตัวสังขารนอก อริยสัง ๔ เอก สมุทัยชั้นเอก นั้นละคือ อวิชชาปัจจุยา มันครอบจิตอยู่โดยเฉพาะนะนะ นั้นเรียกว่าอริยสังชั้นเอก เยี่ยมอยู่ในนั้น ยอดกษัตริย์วัฏจักรอยู่ตรงนั้น สติปัญญาถ้าไม่ถึงขั้นที่ควรจะพังจะทำลายได้ จะไม่เห็นจะไม่ได้ทำลาย เมื่อถึงขั้นแล้วเอาไว้ไม่อยู่ พังหมด

เอาละการแสดงธรรมก็เห็นว่าสมควร เอาละเพียงแค่นี้ หนึ่งร้อย ๆ

พูดท้ายเทศน์

ผมอยากให้รู้ให้เห็นจริง ๆ นะ เพราะฉะนั้นถึงได้สอนเต็มเม็ดเต็มหน่วย สอนด้วยกำลังของใจจริง ๆ สอนด้วยกำลังเมตตาสงสารจริง ๆ ไม่ได้สอนเพื่ออะไร มองหาอะไรไม่เจอไม่เห็น สอนหมู่สอนคณะเพื่ออะไร ๆ ผมมองไม่เห็น นอกจากเพื่อหัวใจของหมู่ของคณะ เพื่ออรรถเพื่อธรรมอย่างเดียวเท่านั้น และก็สอนด้วยกำลังใจด้วยนะ ไม่ใช่สอนธรรมดาสักแต่ว่าสอน ผมไม่ได้เป็นอย่างนั้น มันพลังแห่งความเมตตา ออกมาจากความเมตตาสงสารอยากให้รู้อยากให้เห็น เพราะของที่ควรจะรู้ควรเห็นมีกับเราแท้ ๆ นี่นา นี่ละที่มันโมโหนะ

โห เวลามันมีอำนาจมากนี้ผมไม่ลืมนะ เป็นไงไม่ทราบ ผมเป็นคนจริงจังมาก มันจริงมากนิสสัยเรา ที่นี้เวลาสู้กิเลสไม่ได้นี้ น้ำตาพังเลย เคียดแค้นนะ ขนาดนั้นนะ แต่สำคัญอันหนึ่งที่ว่ามันไม่ยอมถอยนี่นะ เคียดแค้นนั้นเอามาเป็นกำลังใจจะเอามันให้ได้ นี่มันเคียดแค้นอย่างนั้น ไม่เคียดแค้นอย่างคิดถอยนะ

พอถึงขั้นของมันแล้วจึงไม่อยู่เลยละ เวลาอำนาจของธรรมมีแล้ว ธรรมมีกำลังแล้ว ธรรมเป็นตัวของตัวเองขึ้นมาแล้ว มันก็เหมือนกับกิเลสเป็นตัวของมันนั่นแหละ กระดิกมาพัวจากหัวใจนี้เป็นกิเลสทั้งนั้น ๆ ถ้าไม่มีสติไม่รู้ มันกระดิกออกมาในความคิดความปรุงเรื่องอะไร ๆ นี้ เป็นเรื่องของกิเลสเสียร้อยทั้งร้อย ๆ เหมือนวัวปากคอกมันไหลออก ๆ อยู่ นั้น กิเลสทั้งนั้นไหลออก ๆ เทียวหากิน ป่วนเปื้อน ๆ เพ่นพ่าน ๆ นี้เวลากิเลสมีอำนาจเป็นอย่างนั้น ที่นี้พอธรรมมีอำนาจก็แบบเดียวกัน มีแต่ธรรมออก ๆ ได้เห็นได้ยินก็ตาม ไม่ได้เห็นได้ยิน ไม่ต้องอาศัยสิ่งภายนอกเข้ามาสัมผัสเป็นเหตุเป็นผลก็ตามเถอะนะเรื่องหัวใจนี้ เพราะอะไรก็มีอยู่ในนี้แล้ว มันขึ้นของมันเอง เป็นเหตุเป็นผล ๆ ของมัน

ที่นี้ถ้าพูดถึงเรื่องว่าการต่อสู้ ก็เหมือนกับว่าชุลมุนหรือตะลุมบอน ตะลุมบอนเราจะหาเหตุหาผลไม่ได้เวลาตะลุมบอนกัน อันนี้ระหว่างกิเลสกับธรรม เมื่อเวลาธรรมมีกำลังแล้วก็หาเหตุหาผลไม่ได้เหมือนกัน เรื่องฆ่ากิเลสด้วยเหตุผลกลไกอะไรหาเหตุหาผลไม่ได้ คือเรา

ไม่หาที่ มันหมุนของมันตัว ๆ อยู่นั่นเลย อยู่ที่ไหนก็เลสก็ฟัง ๆ แล้วก็เลสอยู่ที่ไหนปัญญา ก็เกิดอยู่นั่นตลอด ๆ เลย นี่ถึงขั้นเป็น เป็นขนาดนั้นนะ

ถึงได้ยอมพระพุทเจ้า โอโหเป็นอย่างนี้ อ้อนี่...วิชาธรรมประเภทนี้ถึงเป็นวิชา ธรรมฆ่ากิเลส นั้นมันลง ความจำได้หมายรู้ สาธุ เราไม่ได้ประมาทนะ เพียงเป็นปากเป็น ทางเท่านั้น จะเอาจริงเอาจังมันไม่ได้นะความจดความจำมา แต่เราไม่ได้ประมาทว่าไม่ได้ เกิดประโยชน์นะ หากเป็นปากเป็นทาง บทเวลาจะเป็นองค์สัจธรรมจริง ๆ คือปัญญาจริง ๆ สติจริง ๆ แล้วเป็นอย่างนั้นละ ฟุ้ง ๆ อยู่ที่ไหนก็เกิด อยู่ที่ไหนก็เป็น เป็นอยู่ตลอดเวลา เวลา ไม่ได้คิดให้เป็นก็เป็น ตั้งใจไม่ตั้งใจก็เป็น เป็นถึงขนาดที่ว้าว้าว...มี

ฟังซึ้งเอาไว้ คือมันเพลินในการฆ่ากิเลส ในการขุดการค้นหากิเลส นั้นเป็นงานของ จิต รั้งก็คือว่า ให้เข้าสู่สมาธิสงบพักเอากำลังพูดง่าย ๆ นะ พอจิตออกจากที่สงบแล้วก็มี กำลัง ฟุ้งเลยนะ ฟุ้ง ๆ จนบางที่มันคิดนะ ผมก็ไม่ลืมเรื่องเหล่านี้อะไร เวลาสติกับปัญญา ทำงาน มันเหนื่อยอ่อนไปหมด อ่อนอยู่ภายในนี้ แต่มันไม่ถอยซิกำลังใจ จนถึงต้องได้คิด เอ้ เมื่อไรมันถึงจะได้หยุด มันคิดไปย้อนหลัง ที่เราคาด ความคาดกับความจริงมันต่าง กัน

ความคาดคะเน เราคาดคะเนไว้แต่ก่อนว่า การบำเพ็ญเพียรนี้ พอจิตละเอียดเข้าเท่าไรแล้ว ความเพียรก็จะละเอียดไป ๆ แล้วค่อยสบายไป ๆ เรื่อย ๆ เราคิดไปอย่างนั้นนะ นี่ เราคาดเอาไว้ แล้วความจริงมันไม่เป็นอย่างนั้นนี่ เวลาสบายก็สบาย เช่นอย่างจิตเป็นสมาธิ ก็สบาย มันนอนอยู่เหมือนหมูนอนชิว ฆ่ากิเลสตัวเดียวก็ไม่ได้ พอออกทางด้านปัญญานี้ ออกไปไหนมีแต่ออกฆ่ากิเลส นั้น ๆ ที่นี้ก็เพลินซี พอเพลินแล้วก็ไปใหญ่ เหนื่อยเพลีย...ทำงาน แล้วก็เอ้ เมื่อไรมันจะได้หยุดเสียที นี่ก็คือว่าแต่ก่อนเราว่ามันจะค่อยสบายไป ๆ มันกลับตรง กันข้าม ไม่ได้เป็นอย่างนั้นนี่หลักความจริงแล้ว

คือการต่อสู้จะเป็นความสบายเมื่อไร อย่างเหมือนกับนักมวยต่อยกัน ระหว่างสติ ธรรม ปัญญาธรรม กับกิเลสพัดกันก็มี มันก็เหมือนกัน จะเอาความสุขมาจากไหน ที่นี้ก็อด คิดไม่ได้ชื่อว่า โอ ที่เราคิด ว่าเวลาจิตมีความละเอียดลออกไปเท่าไร ความเพียรก็จะละเอียด

ไป ๆ ความสุขก็จะมีมากขึ้น ๆ ว่าเป็นอย่างนั้น แต่แล้วมันไม่เป็นอย่างนั้นนี่ ตำนานเจ้าของ คือ ตำนานอันนั้นนะ ว่าเราคาดเอาอย่างนั้นกับความจริงมันเป็นอย่างนี้ ไม่ได้เป็นอันเดียว ไม่ได้เหมือนกันนี่นะ มันเป็นคนละโลก

เมื่อออกจากนั้นมันก็ เอ้ นี่เมื่อไรจะได้อยู่สบายจริง ๆ นะ เรื่องนี้ทำไมมันซุ่มนุอย่างนี้ตลอด ๆ นี่นา เราก็วิตกได้ชั่วครู่เดียวยามเดี๋ยวเท่านั้นนะ พอหยุดวิตกปั๊บมันก็พุ่งอีก แล้วละ นั่นมันเป็นเอง ทำไมมันเป็นอย่างนั้นนะ พุง ๆ หมุนตัว ๆ แน่ะ จนกระทั่งมันไปสุดฤทธิ์มันจริง ๆ แล้วไม่บอกมันก็หยุดเอง แน่ะ มันสุดฤทธิ์มันแล้ว

ก็คืออันนี้มันก็เป็นหลักธรรมชาติ เป็นความจริงเหมือนกัน พอสุดฤทธิ์แล้วมันก็อยู่เป็นเองไม่ต้องบังคับให้อยู่ที่นี่ ไอ้เรื่องสติปัญญาประเภทนั้นมันหยุดเอง แน่ะก็เป็นหลักธรรมชาติอันหนึ่ง ๆ นี่จึงว่าหลักความจริงเป็นอย่างนี้ ๆ เราจึงมาพิจารณาตามความจริงมันเป็นอย่างนี้ แน่ะ ความจำความคาดความหมายเป็นอย่างนั้น ความจริงเป็นอย่างนี้ แน่ะ

เพราะฉะนั้นความจำกับความจริงจึงไม่เหมือนกัน ต่างกันมาก เหมือนเราได้ยินเขาว่าอันนั้นเป็นนั้น ๆ อยู่ที่นี่ที่นี่ นั่นเป็นความจำ เวลาไปดูแล้วไปเห็นความจริง ไปเห็นธรรมชาตินั้นตามความจริง ได้ยินสิ่งนั้นตามความจริงแล้วมันไม่เหมือนกัน แน่ะ อย่างนี้ละที่ว่าความจำความจริงไม่เหมือนกัน

เอาละเลิกกัน